

Individuelle og samfunnmessige faktorer for å bli i yrket

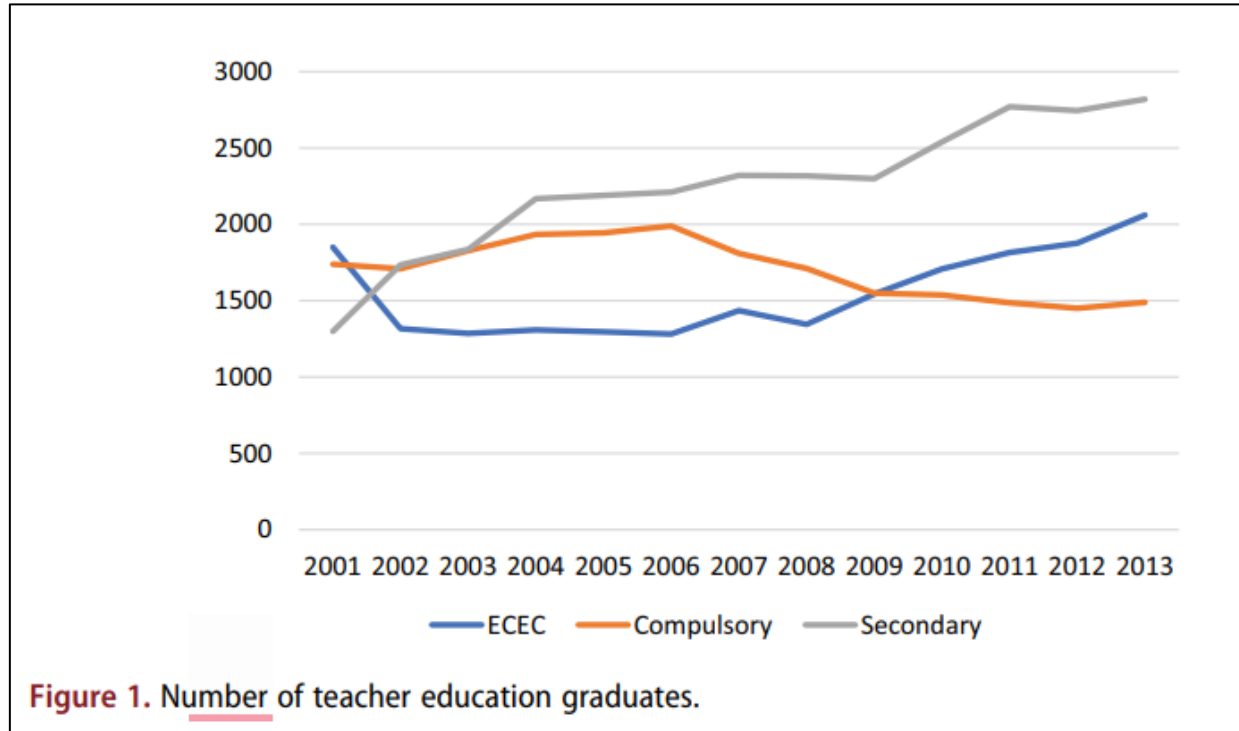
Torberg Falch
Institutt for samfunnsøkonomi, NTNU

Forskningsseminar om å rekruttere og å beholde lærere, Bergen,
28.05.2026

1. Hvem forlater yrket

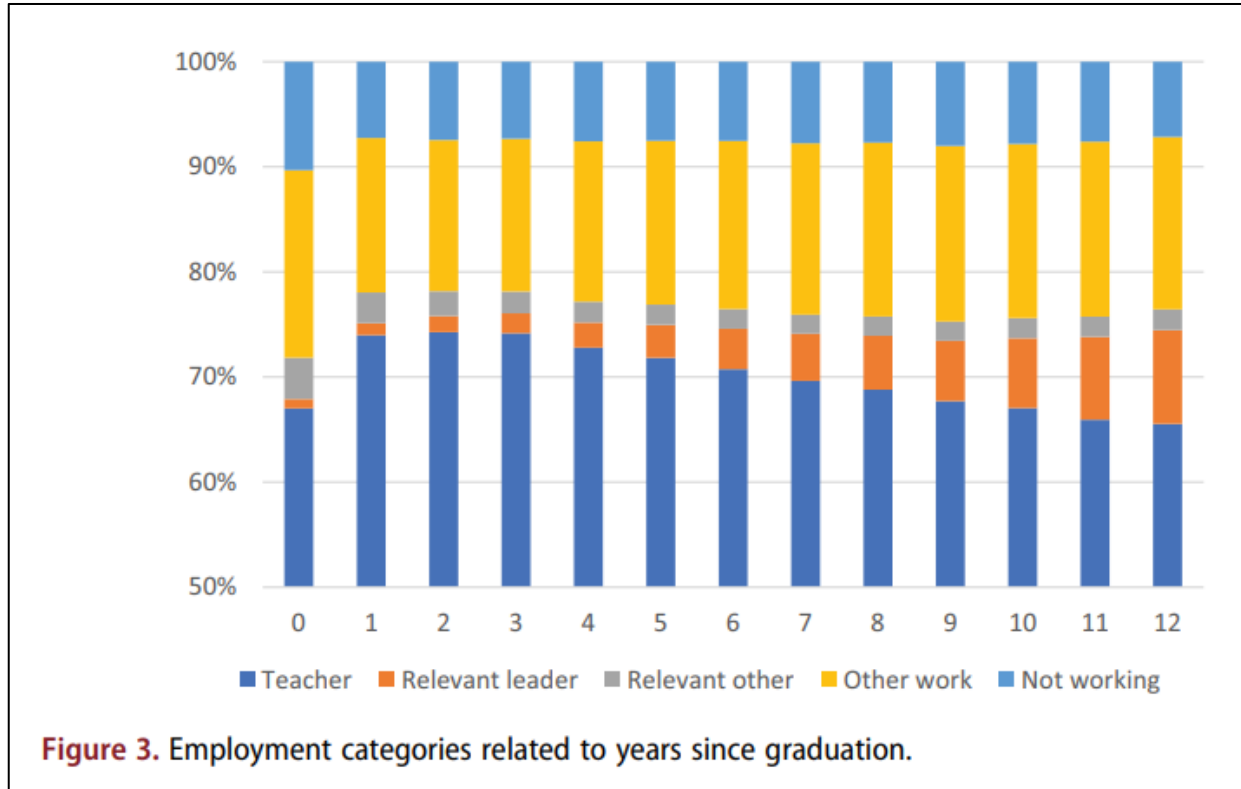
- Basert på
 - Torberg Falch, [Teacher education and early teaching career](#). *Teachers and Teaching*, vol. 28, 2022, s. 943-963.
- Register data - utvalg
 - Alle kandidater fra et lærerutdanningsprogram 2001-2013
 - Informasjon om sysselsetting i den samme perioden
- Skiller mellom tre typer lærerutdanning
 - Førskole- / barnehagelærerutdanning («ECEC»)
 - Allmenn- / grunnskolelærerutdanning («Compulsory»)
 - PPU / integrert lærerutdanning 8-13 / yrkesfaglærerutdanning / faglærerutdanning («Secondary»)

Antall kandidater

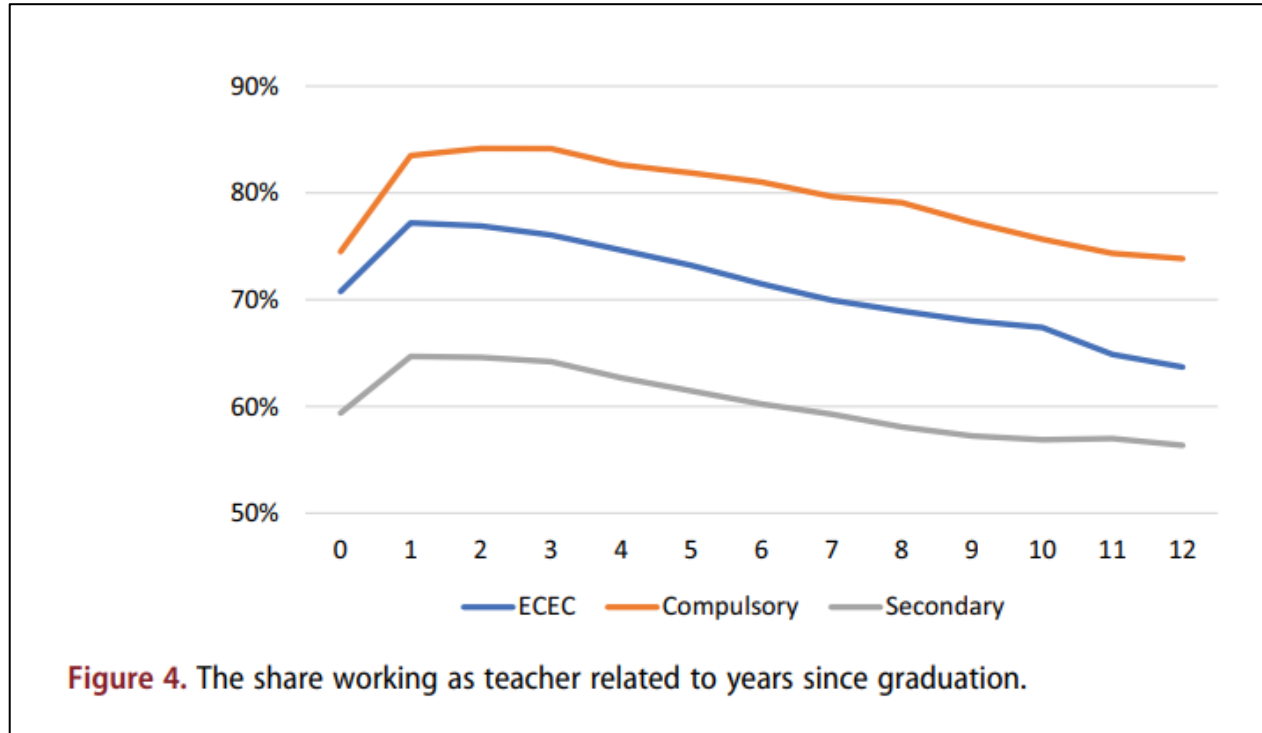

- Skiller mellom ulike typer jobb / aktivitet i årene etter nyutdannet
 - Lærer («Teacher»)
 - Lederstilling i utdanningssektoren («Relevant leader»)
 - Annen stilling i utdanningssektoren («Relevant other»)
 - Arbeid utenfor utdanningssektoren («Other work»)
 - Uten arbeid («Not working»)

Type aktivitet etter antall år siden nyutdannet

Andel i lærerstilling etter utdanning

Karakteristika knyttet til type jobb

- Karakteristika som øker sannsynligheten lærerjobb
 - Grunnskolelærerutdanning
 - Ikke-innvandrer
 - Svake karakterer fra UH
 - Foreldre har ikke høyere utdanning
- Karakteristika som øker sannsynligheten for ikke jobbe i utdanningssektoren
 - «Secondary» lærerutdanning
 - Innvandrer (jobber ikke)
 - Gode karakterer UH (jobber)
 - Foreldre med høyere utdanning

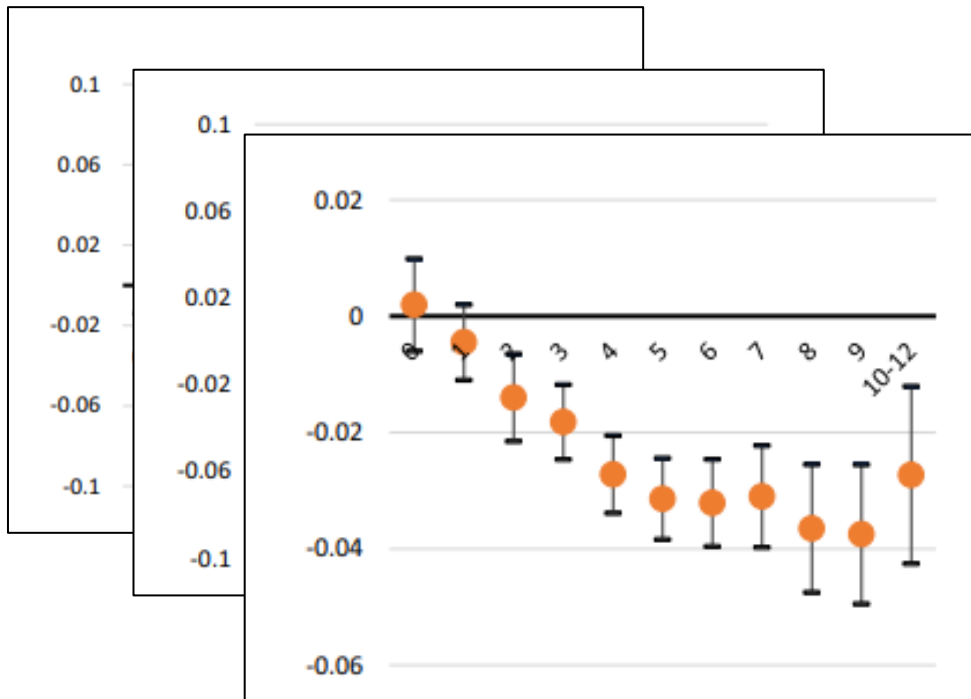
Dynamiske sammenhenger

- Endres sannsynligheten for å være i lærerjobb med antall år siden nyutdannet?

1. Kvinne versus mann

2. Innvandrer

3. Karakterer UH

Tilsvarende funn for mobilitet

- Økt sannsynlighet for å arbeide som lærer i arbeidsmarkedsregionen der man vokste opp når
 - Barnehagelærerutdanning
 - Ikke-innvandrer
 - Kvinne
 - Svake karakterer fra UH
 - Foreldre har ikke høyere utdanning
 - Mange innbyggere i oppvekstregionen
- Størst effekt på sannsynligheten for å bo i oppvekstregionen
- Kilde: Torberg Falch and Bjarne Strøm: [Mobility of novice teachers](#). Kommer i *European Journal of Teacher Education*

2. Også samfunnsforhold har betydning

- Konsistent funn at rekruttering til offentlig sektor er motsyklisk
 - Mange studier finner at lærermangelen reduseres når arbeidsledigheten øker.
 - Falch et al. (2009), Falch and Strøm (2025a, b), Finne og Wergeland (2023), Nagler et al. (2020)
 - Noen studier finner det samme for andre yrker i offentlig sektor
 - Carrell (2007), Propper and Van Reenen (2010), Saltiel and Tuttle (2022)
- Attraktiviteten til et yrke (og en utdanning) er *relativ*
 - Viktig hva som skjer med alternativene

3. Oppsummering

- Frafall fra læreryrket tidlig i karrieren
 - Størst overgang til lederstillinger i utdanningssektoren
 - PPU o.l. skiller seg klart ut
- Lærere som har bakgrunn som er underrepresentert i yrket forlater yrket i større grad enn andre
- Faktorer knyttet til å bli i yrket har enda større effekt på å bli boende i oppvekstregion
- Samfunnsforhold påvirker den relative attraktiviteten til ulike yrker
 - Læreryrket mer populært i «dårlige» tider